

Тема 2 «Я — Господь Бог твій»

Втор 5, 6

Ким є Господь Бог?

«Я — Господь Бог твій», — цими словами Господь Бог звертається до нас, даючи нам заповіді. Водночас Він запрошує нас відкрити очі, подивитися навкруги і пізнати реальність такою, як вона є, якою Він створив її.

Наш Бог — особа, а не ідея чи абстракція. **Бог живий, Він поряд, Він — «Той, хто є».** Божий Син — Ісус Христос — прийшов у світ і спас нас. Пізнай Його, визнай своїм Господом, відкинь усе, що віддаляє тебе від Нього і перебувай в Його любові, бо Він — Господь, Бог твій, Бог єдиний.

Дар створення світу для людини і її моральна відповідальність

І побачив Бог усе, що створив: і воно було дуже добре (Бут 1, 31).

Як я приймаю все, що Бог створив?

З перших рядків Святого Письма дізнаємося про Бога — Творця, який у безмежній величі творить світ: космос, природу, людину. Святе Письмо свідчить, що через творіння пізнаємо Творця: «Бо з величі та краси створінь через уподібнення можна дійти до пізнання Творця їх» (Муд 13, 5).

Ніщо інше не могло бути причиною існування світу, як тільки Бог, що сам Добрий, створив те, що корисне; сам Мудрий, створив те, що прегарне; сам Могутній, створив те, що велике. І так об'явився Він тобі наче мистець, що не лише знає буття всіх речей, але також поодинокі частини гармонійно злучив та довів цілість до чудесної гармонії і згоди (святий Василій Великий, *Гексамерон*, Гомілія 1).

Особливим Божим творінням є людина, яку Господь Бог наділив великою гідністю і владою. Він оселив її в Едемському саду. У ньому людина мала блаженне і щасливе життя. Все, що Бог створив, Він дарував людині і уповноважив її продовжувати Його діло створення. **Людина, отримавши Божі дари, покликана їх примножувати, розвивати, піклуватися про них.**

Мойсей отримує Заповіді і передає їх єврейському народові

Бог створив цей світ для людини, доручив їй його впорядковувати (Пс 8, 5-7), і тому людина є морально відповідальною за нього (пор. Бут 1, 28).

У створеному Богом світі панує гармонія, тож людина може належно діяти в ньому лише коли перебуває в єдності з Богом, дотримується встановленого Ним порядку та визначеної Ним мети. «Коли людина завдяки праці своїх рук та своїм здібностям відкриває таємниці природи та правильно порядкує у світі, то пізнає велич і присутність Бога-Творця. Людина, яка своєю діяльністю шкодить довкіллю, руйнує Боже творіння, невід'ємною частиною якого є вона сама. Вона грішить стосовно творіння, стосовно себе та Бога» (Катехизм УГКЦ 994-995).

Дар союзу в Старому Завіті та норми людських учинків

Я ходитиму проміж вас і буду вашим Богом, а ви будете моїм народом (Лев 26, 12).

Що таке Божа обітниця спасіння?

Людина згрішила, відкинула те, до чого покликав її Господь. Як наслідок гріха, у світ прийшла смерть. Людина не осягнула богоподібності, втратила рай, гармонія між Творцем і творінням була порушена. Однак Бог не відвертається від людини, а й надалі перебуває з нею, піклується про неї, дає їй обітницю спасіння.

Обітниця спасіння — це Божа обіцянка, в якій Він запевняє людину в незмінності Його задуму щодо її богоуподібнення та обожествлення. Божа обітниця спасіння здійснювалася в історії людства поетапно, через вибраних Богом людей, які повірили і співдіяли з Богом.

Адамові та Єві Бог проголошує Свою обітницю спасіння одразу після їхнього гріхопадіння. У Святому Письмі читаємо, що Бог сказав до змія: «Я покладу ворожнечу між тобою і жінкою і між твоїм потомством та її потомством. Воно розчавить тобі голову, а ти будеш намагатися ввіп'ястися йому в п'яту» (Бут 3, 15). Запорука цієї перемоги впливає не з людських зусиль, а з Божого Слова, даного в Обітниці. Цю першу благовість про спасіння людини Церква називає «Протоєвангелієм». Здійснюється ця обітниця впродовж усієї історії людства через вибраних Богом людей, які повірили і прийняли Божу обітницю аж до приходу очікуваного Месії — Ісуса Христа, Сина Божого — та проголошення Ним Євангелія.

Нове та його синам Бог дає обітницю: «Оце я устанавлю мій союз з вами і з вашим потомством після вас, та з кожним живим створінням» (Бут 9, 9-10).

Авраама Бог кличе стати батьком усіх віруючих і обіцяє йому: «Я виведу з тебе великий народ і поблагословлю тебе; та й зроблю великим твоє ім'я,

а ти станеш благословенням. Благословитиму тих, що тебе благословляють, і проклинатиму того, хто тебе проклинає. Тобою всі племена землі благословлятимуться» (Бут 12, 2–3).

Свою обіцянку згідно з цим Союзом Бог підтверджує і нащадкам Авраама — Ісаакові (Бут 26, 3–4) та Якову (Бут 28, 13–15). У Єгипті нащадки Якова, як і обіцяв Господь, зросли у великий народ (Бут 46, 3), а вихід із Єгипту, перехід через пустелю та завоювання обіцяної землі підтвердили вірність Бога своїй обітниці.

Бог вірний своїй обітниці. Він дав обітницю Адамові та Єві, Ноєві, Авраамові, Ісаакові і виконав їх, хоча з людської точки зору здійснити це було неможливо. Досі обітниці були односторонні: Бог обіцяє і виконує свою обіцянку. Визволивши вибраний народ з єгипетської неволі, Бог на горі Синай знов укладає Союз, але тепер — з народом, провідником якого є Мойсей. Через Мойсея Бог дає свої Заповіді як дороговказ.

Для чого Бог дає Десять заповідей?

Вивівши свій народ із неволі, Бог укладає з ним Союз на горі Синай. Цей Союз вже є двосторонньою угодою, у якій зобов'язання на себе беруть обидві сторони — і Бог, і народ: «Тож коли щиро слухатиметеся мого голосу й дотримуватиметеся мого завіту, будете [...] народом святим» (Вих 19, 5–6). Чисто по-людськи це також важко зрозуміти: вічний Бог, Творець, Вседержитель укладає угоду з одним невеликим, як на той час, народом. Отже заключаючи з людиною Союз, Бог підносить її, довіряє їй, обіцяючи зі свого боку виконувати цю угоду.

Угоду між Богом та вибраним народом творять Десять заповідей (Декалог, що у перекладі з грецької означає Десять слів) — правила Союзу, записані на двох кам'яних таблицях, які народ постійно міг нести зі собою. Це були основні закони, які народ зобов'язався знати і виконувати.

Пришов Мойсей, покликав старійшин народу і виклав перед ними все те, що повелів йому Господь. Усі ж люди відповіли одностайно, кажучи: «Усе, що сказав Господь, зробимо». І переказав Мойсей слова народу Господеві (Вих 9, 7–8).

Десять заповідей — це правила життя, дані людині Творцем, який бажає, щоб людина була вільною і щасливою. Це дороговказ, даний Тим, хто створив людину на свій образ і подобу та покликав її до повноти життя — до щастя. Це цінні вказівки стосовно правильного ставлення до світу, ближніх, самих себе і до Бога.

Десять заповідей є фундаментальними принципами життя людини, взаємин між людьми і відносин спільноти людей — з Господом. Щоб правильно зрозуміти Заповіді, треба розглядати їх в контексті відносин Бога з людьми, в контексті Божого задуму стосовно людини. Виконуючи

їх, виявляємо нашу любов до Бога, який нас любить, і співдіємо з Ним. «Це бо любов до Бога: берегти його заповіді. А заповіді його не тяжкі» (1 Йо 5, 3). Якщо людина не виконує цих законів, то відвертається від свого Творця — джерела любові і життя.

Педагогом до Христа Спасителя був Закон Мойсея, виражений у Десятьох Божих заповідях, даних Богом на горі Синай:

Я — Господь Бог твій.

1. Нехай не буде в тебе інших богів, окрім Мене.
2. Не взивай намарне імені Господа Бога твого.
3. Пам'ятай день святий святкувати.
4. Шануй батька твого і матір твою.
5. Не вбивай.
6. Не чужолож.
7. Не кради.
8. Не свідчи ложно на ближнього твого.
9. Не пожадай жінки ближнього твого.
10. Не пожадай нічого того, що є власністю ближнього твого (Катехизм УГКЦ 735).

Новий Завіт в Ісусі Христі як остаточний Божий дар людині і її моральна відповідальність

Отак і ми, як були малолітками, були підневолені первням світу. Якже сповнився час, Бог послав свого Сина, що народився від жінки, народився під законом, щоб викупити тих, які під законом, щоб ми прийняли усиновлення. А що ви сини, Бог послав у ваші серця Духа Сина свого, який взиває «Авва, Отче!» (Гал 4, 3–6).

До чого закликає нас Ісус Христос?

Провідною темою історії Старого Завіту є обіцянка Спасителя. Коли сповнився час, Бог звершує обіцянку: Божий Син — Ісус Христос — народжується від Діви Марії. Ісус Христос жив між людьми, навчав, творив чуда, зцілював, проповідував Царство Небесне, страждав, помер і воскрес: «Смертю смерть подолав». Ісус Христос спас людину від гріха, смерті, загибелі. Він — наш Спаситель.

Зі Святого Письма довідуємося, що Ісус Христос жив, дотримуючись Десяти Божих заповідей і закликав до цього інших. Зокрема, на питання багатого юнака: «Що мені робити, щоб успадкувати життя вічне?» — Ісус дає чітку відповідь: «Заповіді знаєш: Не вбивай, не перелюбствуй, не кради, не

